

Een nieuwe versie, een nieuw geluid

Twee jaar geleden verscheen een boekje met de titel "Service Oriëntatie en ICT". Het had tot doel om serviceoriëntatie op een toegankelijke manier te beschrijven. Het boekje ging qua technologie vooral over SOAP-webservices, want dat was de 'big bet' van Microsoft. Er is sinds die tijd veel gebeurd buiten en ook binnen Microsoft, zoals Web 2.0, SaaS, Ray Ozzies' memo en de daaruit voortvloeiende software-plus-services strategie. Dus werd het tijd voor een nieuwe editie; en die is nu klaar. Wat volgt is een korte preview met aan het eind verschillende manieren om het boekje in bezit te krijgen.

Serviceoriëntatie is al lang geen hype meer. Het is de dagelijkse praktijk voor veel architecten en ontwikkelaars. Toch blijft het voor ICT-ers lastig om aan 'de' business uit te leggen wat serviceoriëntatie is en wat de voordelen ervan zijn. Dat komt deels omdat ICT-ers de neiging hebben om in hun uitleg te veel op de techniek te leunen. Serviceoriëntatie is echter een beginsel dat je niet alleen in de ICT ziet, maar veel eerder al tegenkwam en ook nu nog tegenkomt in maatschappij en bedrijf. Serviceoriëntatie is het noodzakelijke gevolg van de evolutionaire ontwikkeling van onze economie waarin almaar nieuwe producten en diensten worden bedacht en op de markt aangeboden. Die voortdurende innovatie en groei is alleen maar vol te houden als de deelnemers binnen die economie zichzelf voortdurend vernieuwen en aanpassen; en dat kan alleen maar als ze relatief klein en wendbaar ('agile') zijn. Dat is de reden waarom bedrijven gemiddeld steeds kleiner worden en in steeds wisselende verhoudingen diensten en (half)producten aan elkaar leveren: de virtuele onderneming. Een eeuw geleden streefden bedrijven nog vaak naar maximale verticale integratie – dat wil zeggen steeds meer zelf doen in eigen huis. Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw is daar de tendens van toenemende uitbesteding voor in de plaats gekomen: verticale desintegratie. Dit maakte bedrijven veel wendbaarder en daarmee effectiever. Deze redenatie en 'bewijsvoering' neemt de eerste hoofdstukken van het boekje in beslag met als doel om als ICT-er nu eindelijk eens een goed verhaal naar de business te hebben.

Exact hetzelfde evolutiemechanisme zien we namelijk binnen de ICT. Eerst in de hardware, waar gedistribueerde netwerken op basis van pc-technologie in de plaats zijn gekomen van de omvangrijke mainframes en supercomputers; en we nu de voorkant van die netwerken door nog veel kleinere en mobielere apparaten aan het vervangen zijn. Daarna ook in de software waar SOA en BPM – mits goed uitgedacht en ingevoerd – tot veel wendbaarder en effectiever applicaties leiden dan de monolithische applicaties waarbij het klassieke ERP-pakket het spreekwoordelijke voorbeeld van massiviteit en logheid is. SOAP-webservices en ESB zijn prima instrumenten om deze SOA/BPM-wereld van servicegeoriënteerde applicaties handen en voeten te geven. Vandaar ook dat Microsoft vanaf 1999 zwaar heeft ingezet op SOA, BPM, ESB en SOAP-webservices. Met name op het laatste heeft Microsoft hard aan de weg getimmerd en daarvoor ook de eer gekregen in de vorm van de ultieme beloning van elke ICT-leverancier: leider genoemd te worden in een van de vele 'magic quadrants' van Gartner. Om de een of andere duistere reden heeft Microsoft dit leiderschap onvoldoende door weten te vertalen in leiderschapsposities op het vlak van SOA, BPM en ESB. Volgens mij lag dat niet zozeer aan gebreken in de technologie, maar veel meer in de verwarrende communicatie door Microsofts marketing. Er werd zelfs een paar jaar niet over SOA, BPM en ESB gesproken, maar in plaats daarvan over 'Connected Systems'. Gelukkig is die periode achter de rug en sluit Microsoft weer aan bij de ook voor anderen gangbare terminologie. En dus gaat ook het boekje in deze tweede editie ruim in op wat SOA, BPM en ESB zijn en hoe ze zich tot elkaar verhouden. Anno 2007 is SOAP-webservices behoorlijk volwassen geworden en

derhalve goed bruikbaar in enterprise-omgevingen. Alle enterprise-technologie van Microsoft is doordrenkt met SOAP-webservices en het .NET Framework is mede daarom het populairste ontwikkelplatform in de enterprise geworden.

Maar naast deze vorm van serviceoriëntatie voor de enterprise, die vooral wordt gedreven door de gevestigde ICT-industrie, komt er vanaf ongeveer 2004 een andere vorm bij: Web 2.0. Hoewel Web 2.0 de meest vage definitie ooit kent waarmee je echt alle kanten uit kunt, weet iedereen intuïtief wel wat er zo ongeveer mee bedoeld wordt. Web 2.0 komt niet vanuit de gevestigde ICT-industrie, maar van nieuwkomers. Het is eerst en vooral in de consumentenwereld naar voren gekomen. Web 2.0 gaat deels om technologie (Ajax, REST/POX, RSS), deels om een ander businessmodel (advertentiegedreven), maar primair om de beleving van de gebruikers: actief meedoen in plaats van passief consumeren (blogs, wiki's, social networking, etcetera). Vanaf 2006 komt Web 2.0 langzaam maar zeker de enterprise binnengedreven en heet daar 'Enterprise 2.0'. Waar eerst gedacht werd dat SOA en Web 2.0 diametraal tegenover elkaar zouden staan, daar wordt het steeds duidelijker dat de formele SOA juist de aanvulling van het informele Web 2.0 goed kan gebruiken. Web 2.0 maakt dat businessprocessen veel beter en realistischer gemodelleerd kunnen worden.

Microsoft heeft zijn webservices-visie en -strategie aangevuld met een strategie die veel meer ruimte biedt voor Web 2.0, Enterprise 2.0 en vooral SaaS. Die nieuwe visie en strategie heet 'software-plus-services' en is het gevolg van een memo die de nieuwe Chief Software Architect van Microsoft, Ray Ozzie, eind oktober 2005 schreef. In dat memo schetste Ozzie een aankomende ICT-wereld waarin gebruikers – consumenten en bedrijven – hun softwarevoorzieningen in toenemende mate uit de muur (de 'cloud') zullen halen, maar daarnaast ook behoefte blijven houden aan softwarevoorzieningen in huis ('on-premise'). Microsoft heeft volgens Ozzie een unieke kans om deze ICT-wereld te voorzien van zowel 'on-premise' software als 'cloud' services. Soms zal een 'cloud' service als alternatief voor 'on-premise' software gelden en biedt Microsoft beide varianten zoals met Dynamics Live CRM. Maar veel vaker ziet Microsoft dat 'on-premise' software een bepaalde mate van 'service enabling' krijgt, waardoor de totale softwarevoorziening deels 'on-premise' en deels in de 'cloud' zal zijn. Voorbeelden daarvan zijn Windows Live Messenger, Windows Update, Exchange hosted services en niet te vergeten: Xbox met Xbox Live. Je kunt samengevat zeggen dat de nieuwe ICT-wereld van Microsoft niet meer bestaat uit Windows, maar uit Windows plus Windows Live. Om de ontwikkelaars van deze nieuwe ICT-wereld aan zich te binden, is Microsoft bezig met het opzetten van een servicesplatform inclusief een SDK: Windows Live SDK. De eerste versie daarvan bestaat al. De komende 12 tot 18 maanden zal dit servicesplatform stap voor stap worden uitgebreid, zo is in juli 2007 bekendgemaakt.

Het boekje bespreekt al deze zaken veel uitgebreider dan hier mogelijk is. Het is op verschillende manieren te verkrijgen. Allereerst als 'soft copy' (www.microsoft.com/netherlands/msdn/dik.aspx); maar ook als 'hard copy' via jouw contactpersoon bij Microsoft, tenminste zolang de voorraad strekt. Speciaal voor de lezers van het .NET Magazine heb ik 200 exemplaren ter beschikking gesteld voor de eerste 200 lezers die mij mailen (dikbijl@microsoft.com) met een volledig afleveradres en met in de aanhef van de mail: "SO & ICT". Wie het eerst mailt, die het eerst maakt. Veel leesplezier toegewenst.

Dik Bijl